

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра права Європейського Союзу

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма / спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Право міжнародних організацій»
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08
«Право» спеціальності 081 «Право» спеціалізації «Міжнародне право»
міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава
Мудрого, 2021. ___ с.

Розробник

Щокін Юрій Вадимович – доцент кафедри права Європейського
Союзу, доктор юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу
(протокол № __ від _____ 2021 р.)

Завідувач кафедри _____ Яковюк Іван Васильович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Право міжнародних організацій
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Щокін Юрій Вадимович, доцент кафедри права Європейського Союзу, доктор юридичних наук, доцент
Контактний телефон	057-704-05-39
E-mail	yuri.v.shchokin@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. Вул. Динамівська, 7, ауд. 810.
Онлайн консультації	https://www.facebook.com/yuri.shchokin/

Анотація навчальної дисципліни

Сучасне регулювання міжнародно-правових відносин неможливе без залучення міжнародних організацій. Вони допомагають державам виробити норми міжнародного права, ввести їх в дію і відстежити практику їх застосування. Неабияке значення відіграють міжнародні організації при вирішенні спорів між державами та іншими суб'єктами. Майже всі міжнародні судові та арбітражні органи ХХ і початку ХХІ ст. утворювалися або в межах міжнародних організацій, або як міжнародні міжурядові організації особливого типу. Їх практика вплинула на розвиток усіх галузей та інститутів міжнародного публічного права. Саме тому вивчення студентами дисципліни "Право міжнародних організацій" є важливим елементом підготовки сучасного юриста, здатного надавати кваліфіковану правову допомогу з будь-яких питань міжнародного публічного права.

Оволодіння студентами зазначеною дисципліною дозволить поглибити їх знання у галузі міжнародного публічного права; засвоїти особливості міжнародно-правового регулювання утворення і діяльності міжнародних міжурядових організацій та міжнародних неурядових організацій, особливості їх впливу на процеси утворення та застосування норм міжнародного права, сутність основних правових понять даного курсу.

Студенти отримають інформацію щодо основних напрямів діяльності найбільш впливових міжнародних організацій (ООН, спеціалізовані установи ООН, Світова організація торгівлі, СНД, НАТО, ОБСЄ, Рада Європи, Ліга арабських держав, Африканський союз, Організація ісламського співробітництва); здобудуть навички правильного застосування статутних документів міжнародних організацій та резолюцій, виданих їх головними органами.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти в специфічному сегменті юридичної практики взаємодії міжнародних правопорядків, що утворюються в межах міжнародних міждержавних організацій (ММУО) із національними правовими системами держав-членів цих ММУО та третіх держав, застосування статутних документів ММУО, національного законодавства України.

Завдання:

- отримання інформації щодо основних напрямів діяльності найбільш впливових міжнародних організацій (ООН, спеціалізованих установ ООН, Світової організації торгівлі, СНД, НАТО, ОБСЄ, Ради Європи, Ліги арабських держав, Африканського союзу, Організації ісламського співробітництва);

- здобуття навичок правильного застосування статутних документів міжнародних організацій та резолюцій, виданих їх головними органами;

- здобуття навичок правильного визначення підстав міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій, форм відшкодування збитків, завданих їх правомірною і неправомірною діяльністю.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія міжнародного права», «Історія міжнародного права», «Міжнародне публічне право» «Міжнародне приватне право».

Кореквізити: «Право міжнародної відповідальності», «Основи геополітики».

Постреквізити: «Право Європейського Союзу», «Європейський союз в міжнародних відносинах», «Право міжнародної безпеки».

Мова навчання – українська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання:**

РН 1. Демонструвати знання й розуміння сучасних правових доктрин, категорій і принципів права міжнародних організацій.

РН 2. Аналізувати вплив історичних подій на майбутнє права міжнародних організацій.

РН 3. Визначати сутність та структуру системи права міжнародних організацій, його зв'язки з національними правовими системами держав-членів відповідних ММУО.

РН 4. Характеризувати критерії, що висуваються для держав, які бажають стати членами ООН, НАТО, ОБСЄ, РЄ, СНД та давати висновки щодо готовності конкретної держави до приєднання.

РН 5. Демонструвати розуміння міжнародної правосуб'єктності ММУО.

РН 6. Визначати правовий статус та функції головних органів ООН, спеціалізованих установ ООН, Світової організації торгівлі, СНД, НАТО, ОБСЄ, РЄ, ЛАД, АС, ОІС, АСЕАН, ОАД та розмежовувати їх повноваження.

РН 7. Аналізувати засоби тлумачення ММУО.

РН 8. Надавати правову оцінку стану міжнародних правовідносин з ООН, спеціалізованими установами ООН, Світовою організацією торгівлі, СНД, НАТО, ОБСЄ, Радою Європи, Лігою арабських держав, Африканським

союзом, Організацією ісламського співробітництва.

РН 9. Надавати консультації щодо можливості застосування статутів ММУО і резолюцій їх головних органів у правозастосовчій практиці України.

РН10. Визначати засоби розв'язання спорів за участю ММУО.

**Розклад занять з навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання¹**

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
	1. Міжнародна міждержавна організація як суб'єкт міжнародного публічного права	1. Міжнародна міждержавна організація як суб'єкт міжнародного публічного права <i>Основна література: 4, 5, 7, 8, 18, 19, 20</i>	1. Основні ознаки міжнародних міждержавних організацій 2. Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій
	2. Правове регулювання внутрішньоорганізаційних відносин в міжнародних міждержавних організаціях	2. Правове регулювання внутрішньоорганізаційних відносин в міжнародних міждержавних організаціях <i>Основна література: 1, 2, 6, 9, 12, 16</i>	1. Правова природа внутрішнього права міжнародних міждержавних організацій 2. Особливості статусу Генерального секретаря ООН
	3. Дипломатичне право міжнародних організацій	3. Дипломатичне право міжнародних організацій <i>Основна література: 3,</i>	1. Привілеї та імунітети ООН 2. Привілеї та імунітети персоналу ООН
	4. Відповідальність міжнародних організацій	4. Відповідальність міжнародних організацій <i>Основна література: 15, 16, 21, 22</i>	1. Підстави міжнародно-правової відповідальності міжнародних міждержавних організацій 2. Самооборона міжнародних міждержавних організацій

¹ Особливості тематичної структури навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

	5.Організація Об'єднаних Націй	5.Організація Об'єднаних Націй <i>Основна література: 7, 15</i>	1.Історія заснування ООН. 2.Компетенція Ради Безпеки ООН
	6. Спеціалізовані установи та інші організації системи ООН	6. Спеціалізовані установи та інші організації системи ООН <i>Основна література: 17</i>	1.Всесвітня організація охорони здоров'я 2.Міжнародна організація праці
	7.Міжнародні міжурядові організації економічного характеру	7.Міжнародні міжурядові організації економічного характеру <i>Основна література: 2, 14,</i>	1.Міжнародний валютний фонд. 2.Міжнародний банк реконструкції та розвитку
	8. Рада Європи	8. Рада Європи <i>Основна література: 15, 16, 21, 22</i>	1.Функції Парламентської асамблеї РЄ 2. Компетенція Комітету міністрів РЄ.
	9. ОБСЄ	9. ОБСЄ <i>Основна література: 15, 16, 21, 22</i>	1. Особливості установчих актів ОБСЄ 2. Особливості структури ОБСЄ в контексту захисту безпеки держав-членів
	10. НАТО	10. НАТО <i>Основна література: 15, 16, 21, 22</i>	1.Особливості статусу Генерального секретаря НАТО 2. Міжнародно-правові основи співробітництва України і НАТО
	11.Співдружність Незалежних Держав	11.Співдружність Незалежних Держав <i>Основна література 11</i>	1. Особливості установчих актів СНД 2. Статус України в СНД
	12.	12. Міжнародні організації країн Азії, Африки та Америки <i>Основна література: 15,16</i>	1. Історія формування Африканського союзу

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури;
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей;
- підготовка портфолію практики Міжнародного Суду ООН щодо тлумачення Статуту ООН;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- участь у moot-court з міжнародного права;
- підготовка дослідження (проекту) з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією;
- проходження он-лайн курсів з права міжнародних організацій;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту.

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Основні

Устав Организации Объединённых Наций, 1945 г. URL: <https://www.un.org/ru/about-us/un-charter>

Статут Международного Суда ООН, 1945 г. URL: <https://www.icj-cij.org/public/files/statute-of-the-court/statute-of-the-court-ru.pdf>

Венская конвенция о праве договоров между государствами и международными организациями или между международными организациями 1986 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text

Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 66/100 «Ответственность международных организаций» от 9 декабря 2011 г. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/66/100>

Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” 2010 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

Література

Основна література

1. Дружков М. П. Заключение многосторонних договоров в рамках и под эгидой международных организаций. Киев: Наукова думка, 1986. 102 с.
2. Вайцеховська О.Р. Суб’єкти міжнародного фінансового права: теоретичні та практичні питання міжнародної правосуб’єктності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2018. Вип. 1. Т. 2. С. 163-167.
3. Зайцева О. Г. Международные организации: принятие решений. Москва: Наука, 1989. 160 с.
4. Лепешков Ю. А. Правовое регулирование деятельности международных организаций на современном этапе. *Актуальные вопросы международных отношений и внешней политики Беларуси: материалы научных семинаров, январь-декабрь 2002 г.* Минск: Тесей, 2003. С. 24–33.
5. Касьян Н. Ф. Консенсус в современных международных отношениях: Международно-правовые вопросы. Москва: Междунар. отношения, 1983. 120с.
6. Крылов С. Б. История создания Организации Объединенных Наций: разработка текста Устава ООН (1944-1945). Под ред. [и с предисл.] Г.И. Тункина. Москва: Изд-во ИМО, 1960. 344с.
7. Кутейников А. Е. Международные межправительственные организации как класс международных структур и как юридический феномен. *Государство и право.* 2013. № 3. С. 72-79.
8. Маргиев В. И. Внутреннее право международных организаций. Изд-во Северо-Осетинского гос. университета им. К.Л. Хетагурова, 1995. 147 с.
9. Моисеев Е. Г. Международно-правовые основы сотрудничества стран СНГ: учебное пособие. Москва: Юристъ, 1997. 272с.

10. Моравецкий В. Функции международной организации. Пер. с пол. под ред. и со вступ. ст. Г.И. Морозова. Москва: Прогресс, 1976. 384 с.
11. Нешатаева Т. Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании. Москва: Дело, 1998. 272с.
12. Право международных организаций: учебник для бакалавриата и магистратуры / Отв. ред. А. Х. Абашидзе. М. : Юрайт, 2014. 657 с.
13. Шибаева Е. А. Правовые вопросы структуры и деятельности международных организаций: учеб. пособие. Москва: Изд-во МГУ, 1988. 192 с.
14. Щёкин Ю. В. Объективные признаки международной межправительственной организации. *Проблемы законности* : сб. науч. тр. / отв. ред. В. Я. Таций. Харків: Нац. ун-т "ЮАУ им. Я. Мудрого", 2013. Вып. 122. С. 81–92.
15. Щёкин Ю. В. Применение доктрины подразумеваемой компетенции в практике Постоянной палаты международного правосудия. *Альманах міжнародного права*. Одеса, 2015. Вип. 9. С. 102–110.
16. Яворська Н. І. Актуальні проблеми правосуб'єктності міжнародних міжурядових організацій. *Європейські перспективи*. 2010. № 4. С. 166–168.
17. Amerasinghe C. F. Principles of the Institutional Law of International Organizations / 2nd rev.ed. Cambridge University Press, 2005.
18. Klabbers J. An Introduction to International Institutional Law / 2nd ed. Cambridge University Press, 2009. 390 p.
19. Krisch N., Kingsbury B. Introduction: Global Governance and Global Administrative Law in the International Legal Order. *European Journal of International Law*. 2006. Vol. 17. No. 1. P. 1-13.
20. Seyersted F. Common Law of International Organizations / Leiden, Boston : Martinus Nijhoff Publishers. 2008. 604 p.

21. Schermers H. G., Blokker N. M. *International Institutional Law. Unity within Diversity* / 5th ed. Leiden, Boston : Martinus Nijhoff Publishers. 2011. 1273 p.

Додаткова література

1. Вайцеховська О.Р. Діяльність міжнародних фінансових організацій та національний фінансовий суверенітет держав-членів: теоретико-правові аспекти. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 98-103.

2. Вайцеховська О.Р. Питання міжнародної правосуб'єктності міжнародних неурядових фінансових організацій. Актуальні проблеми держави і права. 2018. № 80. С.15-20.

3. Вайцеховська О.Р. Інституційні основи міжнародного фінансового правопорядку: шляхи вдосконалення. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 5 (279). С. 337-342.

4. Кубієвич С. П. Правове положення Організації з безпеки і співробітництва в Європі як суб'єкта міжнародного права. Держава і право. 2010. Вип. 47. С. 601–611.

5. Семенов В. С. Вооруженные силы ООН (практика применения): моногр. Москва: Междунар. отношения, 1976. 176 с.

6. Федотов А. Международная гражданская служба. *Право и управление. XXI век*. 2013. № 2 (27). С. 55-68.

7. Шулипа А. В. Международная гражданская служба: традиционная концепция. *Евразийская адвокатура*. 2014. № 5 (12). С. 85-90.

8. Шулятицький С. І. Правовий статус ОБСЄ у сфері забезпечення миру та безпеки в Європі. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2009. № 1. С. 14–15.

9. Щокін Ю. В. Часткова участь у статуті міжнародної організації як правова основа асоційованого членства суверенних держав. *Вісник Академії правових наук України*. 2001. № 4. С. 62–75.
10. Щёкин Ю. В. Основания самообороны международных межправительственных организаций. *Теория і практика правознавства*. Електронне науко-метричне фахове видання НЮУ ім. Я. Мудрого. 2018. Вип. 2 (14). 14 с. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/149269/148951> doi: 10.21564/2225-6555.2018.14.149269
11. Щёкин Ю. В. Международно-правовой статус Содружества Независимых Государств и правовые основания участия Украины в его деятельности. *Проблеми законності*. Вип. 35.: Респ. міжвідом. наук. зб. Відп. ред. В.Я. Тацій. Харків: Нац. юрид. акад. України, 1998. С. 40–45.
12. Щокін Ю., Свояк Д. Юридична природа привілеїв та імунітетів міжнародних міжурядових організацій та їх персоналу. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 4. С. 132–142.
13. Яновский М. В. Генеральная Ассамблея ООН. *Антологія укр. юрид. думки*. Т. 9: Юридична наука радянської доби. Київ : Вид. Дім “Юрид. кн.”, 2004. С. 792-813.
14. Яновский М. В. К истории борьбы СССР за членство УССР и БССР в ООН. *Проблемы социалист. законности*. Харьков : Вища шк., 1987. Вып. 19. С. 93-98 .
15. Goldberg M.A. Mirage of Defense: Reexamining Article Five of the North Atlantic Treaty after the Terrorist Attacks on the United States. *Boston College International & Comparative Law Review*. 2003. Vol. 26. No. 1. P. 77–94.
16. Engström V. *Constructing the Powers of International Institutions / Leiden, Boston : Martinus Nijhoff Publishers*.2012. 214 p.
17. Simma B. NATO, the UN and the Use of Force: Legal Aspects. *European Journal of International Law*. 1999. Vol. 10. No. 1. P. 1–22.

Інтернет-ресурси

<https://www.un.org> – Організація Об'єднаних Націй

<https://www.osce.org> – Організація з безпеки та співробітництва у Європі

<https://www.nato.int> – НАТО

<https://cis.minsk.by> – Співдружність Незалежних Держав

<https://www.coe.int> – Рада Європи

<http://www.lasportal.org> – Ліга арабських держав

<https://www.oic-oci.org> – Організація ісламського співробітництва

<http://www.oas.org> – Організація американських держав

<http://www.asean.org> - Асоціація держав Південно-Східної Азії

<https://www.wto.org> – Світова організація торгівлі

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Європейського Союзу. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=623:kafedra-prava-yevropeiskoho-soiuzu&Itemid=151

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; аналізувати норми права міжнародних організацій, здійснювати аналіз судової та правозастосовної практики; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка міжнародного права, написанні наукових статей, брати участь у moot-court з міжнародного права, проходити додаткові он-лайн курси з права міжнародних організацій.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних на практичних заняття - обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії. Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Право міжнародних організацій» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист портфоліо практики Міжнародного Суду ООН, захист реферату за ініціативи студента тощо. За результатами практичних занять із кожного з чотирьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка за кожен модуль – 10 балів), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру студенти виконують завдання для ***самостійної роботи*** (опрацювання звітів державних органів України щодо міжнародно-правового регулювання відносин з певними міжнародними організаціями; підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей; участь у moot-court з міжнародного права; проходження он-лайн курсів з права міжнародних організацій; проведення дослідження (проекту) з вузької проблематики з подальшою його презентацією тощо). Робота є індивідуальною та самостійною, а отже співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою ***підсумкового контролю*** знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна

оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34